OOST POST

SOERABAIJASCHE COURANT.

№ 65 ZESDE JAARGANG. 1858

PRIJS VAN INTEEKENING.

Per 6 maanden voor	Soerabaya. . . .	*f* 7.50
„ „ „ „	Java.	„ 9.—
„ „ „ „	Buitenbezittingen. .	„ 10.—
„ „ „ „	Nederland. . . .	„ 13.—

De OOSTPOST verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

MAANDAG 16 AUGUSTUS.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

DE JOURNALISTIEK IN NEDERLANDSCH INDIE.

Tusschen de beide in Nederland verschijnende dagbladen *de Indiër* en *Nederlandsch Indie* werd in hunne in de laatstverloopen maanden uitgegeven Nummers eene polémiek gevoerd over de oorzaken van het ongewone verschijnsel dat de in Nederlandsch Indie uitkomende dagbladen, sedert de invoering van het zooveel besprokene *Reglement op de drukwerken* eene, gelijk men zich uitdrukt, ongewone vlugt hebben genomen, juist op een tijdstip dat men vreesde ze geheel te zien verdwijnen. Aan dien pennestrijd heeft ook het *Tijdschrift van Nederlandsch Indie* deel genomen

Van de zijde van *de Nederlandsch Indie* wordt als oorzaak van de aanvankelijke ontwikkeling der journalistiek opgegeven de doelmatige werking van het drukpersreglement. Het *Tijdschrift van Nederlandsch Indie* en *de Indier* zoeken die oorzaak in de omstandigheid dat de bepalingen van het drukpersreglement wel zijn ingevoerd maar niet worden ten uitvoer gelegd

Het contrast, zegt *de Nederlandsch Indie*, tusschen den toestand van de drukpers in Indie, vóór en na de invoering van het drukpersreglement, is zeer treffend. Wat is nu, zoo vraagt hij vervolgens, de conclusie, die elk redelijk denkend, onpartijdig mensch hieruit moet trekken? Naar zijne meening bij mogelijkheid geene andere dan dat het drukpersreglement door de praktijk blijkt zeer goed te zijn, zeer liberaal zelfs te werken, dat men zich vergist heeft toen men het uitkreet als *een gewrocht der duisternis*, want dat het integendeel de bron des lichts moet worden geheeten.

Het reglement wordt niet uitgevoerd, zegt *de Indier*, en dien ten gevolge bestaat er eene gewenschte vrijheid, die natuurlijk tot ontwikkeling der journalistiek moet leiden, dáár waar zich voor weinige jaren nog in het geheel geene openbare meening liet hooren.

Wij begroeten die ontwikkeling met vreugde, dus gaat hij voort, omdat wanneer de stem der Indische journalistiek, gelijk wij hopen, tot Nederland mag doordringen, zij krachtig zal kunnen medewerken om de kennis van Indie in het moederland te vermeerderen en de belangstelling in de aangelegenheden onzer kolonien te doen toenemen; maar wij achten het intusschen wenschelijk dat de vrijheid, welke Indie thans alleen dankt aan de omstandigheid dat men het drukpersreglement niet uitvoert en toepast, meer gewaarborgd zij.

Wij voor ons kunnen noch het eene noch het andere gevoelen geheel en al deelen.

Onzes inziens heeft de praktijk nog geenszins bewezen, zoo als in *de Nederlandsch Indie* beweerd wordt, dat het Reglement zeer goed is en zelfs zeer liberaal werkt.

Evenmin is door de ondervinding bewezen dat het Reglement niet wordt ten uitvoer gelegd.

Wij gelooven dat de redenen der ontwikkeling van de journalistiek in Nederlandsch Indie niet behooren gezocht te worden in abstracte gevolgtrekkingen, maar dat de oorzaak gelegen is in de zeer eenvoudige maar eveneens zeer gewigtige omstandigheid dat er vóór de invoering der beschrevene wetgeving op de drukwerken *censuur* bestond, terwijl die *censuur* door het Reglement op de drukwerken is opgeheven.

Toen wij in ons blad van den 12den October 1857 №. 82, ons voornemen te kennen gaven om aan het zelve die meerdere uitbreiding en beteekenis te geven, welke onzes inziens overeenstemt met de behoeften des tijds, vingen wij de reeks der beschouwingen, die wij sedert dien tijd onafgebroken hebben voortgezet, aan met de navolgende openlegging onzer zienswijze omtrent de werking van het destijds zooveel besprokene Reglement op de drukwerken:

„Onder het onbeschreven regt, dat de drukpers in Nederlandsch „Indie beheerschte, werd tot de de uitgave aldaar van een dagblad „de vergunning vereischt van den Gouverneur Generaal

„Aan de vergunning zelve knoopte zich steeds de voorwaarde vast dat men zich onthouden zoude van eene beoordeeling der handelingen van het bestuur.

„Met het Reglement op de drukwerken, hetwelk onlangs is afge„kondigd zijn beide beletselen opgeheven.

„Een dagblad van vrijzinnige kleur is voortaan in Nederlandsch „Indie bestaanbaar.

„De Gouverneur Generaal vermag niets tegen zijnen redacteur. „die eerbied heeft voor de openbare orde en rust, en de regter niets „tegen den drukker of uitgever, zoolang ieder zich wacht voor over„treding of misdrijf."

Deze woorden vloeiden voor eenige maanden uit de pen van een hooggeplaatst koloniaal ambtenaar, op een tijdstip toen, zoowel in het vaderland als in deze kolonie, het destijds afgekondigde Reglement op de drukpers zoovele gemoederen had aan het gisten gebragt, toen van alle kanten ontboezemingen van afkeuring, van angst en twijfel zich door de drukpers, en door adressen op eene bij de wet geoorloofde wijze lucht gaven.

Wij zeggen *op eene bij de wet geoorloofde wijze*, want het is eene daadzaak, welke der Nederlandsche natie en de Nederlandsche bevolking harer Oost-Indische kolonien tot eer verstrekt: geene der oordeelvellingen, in welke mate of verscheidenheid ook uitgedrukt, overschreed de wettelijke bepalingen, ieder uitte vrijelijk zijne gedachten zonder de openbare orde en rust aan te randen; noch in Nederland noch in zijne kolonien deed zich omtrent dit teedere onderwerp, waardoor zoovele hartstogten en belangens werden in beweging gebragt, de noodzakelijkheid gevoelen tot eenige vervolging wegens overtreding of misdrijf.

Sedert hebben zich al die ontboezemingen en oordeelvellingen opgelost in de merkwaardige verklaring der Nederlandsche volksvertegenwoordiging: dat het Reglement op de drukwerken in Nederlandsch Indie eene herziening behoort te ondergaan.

Deze verklaring berust hoofdzakelijk op de volgende vier gronden, namelijk:

1° omdat het Reglement is hoogst onduidelijk en zeer ligtelijk tot verkeerde opvatting kan aanleiding geven;

2° omdat de bepalingen omtrent het stellen van zekerheid ook voor Indie onnoodig moeten worden geacht, waardoor tevens de niet te ontkennen onbillijkheid zal verdwijnen, dat de handelaar in zijne fortuin zal kunnen worden aangetast ter zake van een misdrijf waaraan een ander schuldig is bevonden;

3° omdat ook de verpligte onderteekening van artikelen in tijdschriften, als onnoodig en niet doeltreffend, beter ware weggelaten;

4° omdat het strijdig is met de 2de alinea van Art 110 van het Regerings reglement, de handelaars in Nederlandsche drukwerken te onderwerpen aan de cautie en aan het verbod, in Art 5 van het reglement voorgeschreven voor de drukwerken in Nederlandsch Indie.

Het thans van kracht zijnde Reglement zal alzoo worden herzien en niemand zal de wenschelijkheid ontkennen, dat die herziening zoo spoedig plaats vinde als het hooge gewigt der zaak dit maar eenigzins doenlijk maakt, ten einde het hoogst onduidelijke, onbillijke, onnoodige, niet doeltreffende en met de wet strijdige te doen vervallen, dat door de Nederlandsche volksvertegenwoordiging in het Reglement is aangewezen.

Met vertrouwen maar ook met ernst zij dan ook deze belangrijke taak der aandacht van de Hooge Regering dezer landen dringend aanbevolen.

Intusschen is ons van vele zijden den wensch te kennen gegeven, dat de kolommen van ons dagblad werden opengesteld voor de uiting van gedachten en denkbeelden van *vrijzinnige* kleur.

Alvorens echter aan dit verlangen van velen te voldoen is het ons noodzakelijk voorgekomen, om openbaar te maken welk denkbeeld wij aan dat woord *vrijzinnig* willen gehecht hebben.

Dat woord toch, het valt niet te ontkennen, wordt op zoo vele verschillende wijzen begrepen, wordt zoo vaak verkeerdelijk uitgelegd, dat het de pligt is van iedere Redactie die haar belang tegen over de wet waardoor zij beheerscht wordt, zoowel als tegen over het publiek wel begrijpt, om bij den aanvang van het pad, dat zij zich voorgesteld heeft te betreden, deze soort van politicke geloofsbelijdenis af te leggen.

En die geloofsbelijdenis laat zich in deze korte woorden omschrijven: Beoordeeling van en gedachtenwisseling over het openbare leven, afgebakend tusschen de grenzen van vrijmoedigheid, goede trouw en zucht naar vooruitgang en beschaving aan de éene en van eerbied voor het gevestigd gezag en het afgezonderd leven aan de andere zijde.

Wij hebben den Staatsman, van wien het Reglement op de drukpersworken in Nederlansch Indie is uitgegaan, in zijn openbaar leven gadegeslagen, wij hebben hem als het ware gevolgd op zijne tot dus verre eervol afgelegde loopbaan als pleitbezorger, als regter, als individueel raadsman van 's Konings vertegenwoordiger in deze gewesten, als op zich zelven staand raadsman der kroon in koloniale aangelegenheden.

Het is dus natuurlijk, dat wij bij gelegenheid van deze zooveel besprokene daad van bestuur van den tegenwoordigen Minister een verband gezocht hebben tusschen de handelingen van zijn vroeger openbaar leven, zijne herhaaldelijk gebleken liefde voor wetenschap, zijne gehechtheid aan het land zijner geboorte en zijne zucht om dat schoone land meer en meer te doen deelen, in den zegen van vooruitgang en beschaving, en het uitvaardigen eener verordening, welke voor het oog van den oppervlakkigen beschouwer met al die handelingen in strijd schijnt.

En dit verband vermeenen wij gevonden te hebben in de merkwaardige verklaring door den Minister aan de volksvertegenwoordigin afgelegd:

„De Regering raadplegende wat hier openbare orde gebood, „heeft geenszins de regten en behoeften miskend der in Indië ge„vestigde Nederlanders en andere Europeanen. Eene kleine maat„schapij, die zoo veel goeds tot stand brengt, die hare roeping „begrijpt. en, onder veel ontbering en opoffering, de bereiking „van haar doel slechts zoekt in arbeidzaamheid en volharding, in „de betrachting van pligt en deugd, is waardig dat men haar „eere en bescherme."

Wij beschouwen deze woorden niet als holle klanken: wij hechten daaraan eene gewigtige beteekenis, en vertrouwen dat dezelve geheel en al met onze wijze van opvatting van *vrijzinnigheid* overeenstemmen zal. Eene vrijmoedige en verlichte wisseling van gedachten, geleid door trouwhartige grondbeginselen, daar waar over openbare handelingen verschil van gevoelen bestaat, is, ook in éénhoofdig bestuurde landen, wel verre van eene afwijking van pligt en deugd te zijn, een regt van de ingezetenen en vooral van de zoodanigen, die getoond hebben hunne roeping te begrijpen en daarom op achting en bescherming aanspraak hebben.

Maar evenzeer als wij eene bezadigde doch vrijmoedige gedachtenwisseling over openbare handelingen als een regt beschouwen, zijn wij afkeerig van eene vrijzinnigheid die alles onvoorwaardelijk afkeurt, alleen omdat het van de Regering is uitgegaan. Zij die naar zoodanige soort van vrijzinnigheid haken, zullen ons blad onvoldaan ter zijde leggen.

Niemand zal het ontkennen dat er in de laatste jaren veel goeds tot stand is gekomen.

Dat goede willen wij kenschetsen, maar dan ook tevens daar naast ons gevoelen bloot leggen over hetgene gedaan had kunnen en nog gedaan zal moeten worden.

Voor denkbeelden en gedachtenwisselingen van zoodanige vrijzinnige kleur zullen wij in den vervolge onze kolommen openstellen, en zelven het voorbeeld geven door openbaarmaking onzer eigene gedachten.

Wij roepen daartoe de belangstellende medewerking van het publiek in, en zullen op die wijze trachten, onder de werking van het zooveel besprokene drukpers-reglement, een dagblad van vrijzinnige kleur in Indie tot stand te brengen.

Hebben wij ons, hetgene echter niet wel denkbaar is, vergist in de mogelijkheid tot zoodanige openbaarmaking en alzoo den geest van het reglement in deze verkeerdelijk begrepen, wij zullen het hoofd buigen en onze lezers zullen alsdan de goede wil der redactie van *den Oostpost* voor de daad moeten nemen, en die beschouwen als eene poging om aan haar blad die uitbreiding en meerdere beteekenis te geven, welke naar haar inzien overeenstemt met de behoefte des tijds en op eene gepaste wijze strekken kan, om den geest der Europesche bevolking in Nederlandsch Indie eene schrede nader te brengen aan de verlichting en beschaving van het moederland.

En tot dus verre hebben wij de ondervinding opgedaan dat wij den geest van de drukperswet goed

begrepen hebben, ook zonder de nadere uitlegging die de Regering vermeend heeft bij haar besluit van den 23sten Junij ll. staatsblad No. 73 (zie ons No. 51) te moeten geven van het regt verstand der Art. 21, 22, 23, 24, 25, 26 en 28 van het reglement, namelijk *dat tot het plegen in eenig drukwerk van de bij die artikelen vermelde misdrijven het kwaad of boosaardig opzet vereischt wordt.*

Immers reeds in de *Nota van Inlichtingen* van den nu afgetreden Minister van kolonien over het besproken Reglement, van den 27sten Maart 1857, komen de navolgende zinsneden voor:

De weglating van de woorden: *boosaardiglijk, opzettelijk* of *des bewust,* in de artt. 22—28 van het reglement, heeft geen anderen grond, dan dat het *kwaad opzet* geacht werd tot het wezen der daarbij vermelde misdrijven te behooren, en de vordering van het bestaan daarvan als overtollig kon worden aangemerkt. Zoo leest men in art. 1 der wet van 16 Mei 1829 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 34):

„Onverminderd de bepalingen van art. 60 van het Wetboek op het Strafregt en in de gevallen bij dat wetboek niet uitdrukkelijk voorzien, zal als medepligtige van eene begane misdaad of misdrijf worden beschouwd degeen, die . . . . de burgers en ingezetenen zal hebben opgeruid om eene misdaad of misdrijf te begaan"; en in de Fransche wet sur la presse dans les colonies du 7 April 1850: „La provocation directe ou indirecte au rétablissement de l'esclavage, l'excitation au mépris ou à la haine entre les anciennes classes de la population coloniale;

„l'excitation à la résistance contre l'autorité métropolitaine;

„commises par l'un des moyens énoncés en l'article 1er de la loi du 17 Mei 1819;

„l'outrage fait publiquement d'une manière quelconque au représentant du gouvernement métropolitain;

„la publication, la reproduction ou la propagation, *faites de mauvaise foi*, de nouvelles fausses, impliquant le rétablissement de l'esclavage:

„seront poursuivis d'office et punis de trois mois à deux ans d'emprisonnement et d'une amende de cinq cents francs à quatre mille francs, sans préjudice de peines plus graves pour tous autres crimes et délits prévus par la loi."

En het zoude dus eene ongerijmdheid geweest zijn te veronderstellen, dat de Regter eene wet zoude willen toepassen in strijd met den geest, die de wetgever aan zoodanige bepalingen w l hebben toegekend

Het voorbeeld van *den Oostpost* vond navolging, want reeds op den 21sten November 1857 werd een *Prospectus* openbaar gemaakt van een nieuw dagblad, hetwelk te Batavia onder den titel van *Bataviaasch Handelsblad* zoude verschijnen. In dat prospectus worden de denkbeelden der Redactie omtrent het bespreken van zaken van algemeen belang volgenderwijze uiteengezet:

Indien men in het algemeen kan aannemen, dat de constitutioneele regeringsvorm de beste is, omdat hij de meeste waarborgen levert voor de handhaving der regten van elke klasse der maatschappij, dan moet men toch ook tevens als even zeker aannemen, dat zoodanige Regeringsvorm voor ons Indisch Rijk onmogelijk is.

De taak der Regering wordt daardoor zooveel moeilijker, want wil zij hare taak waardiglijk vervullen, dan moet zij onder de schaduw van het despotisme aan de volkeren van Indie de zegeningen schenken, die aan liberale regeringsvormen, als het ware onafscheidelijk zijn verbonden.

Ware dit algemeene beginsel niet reeds voldoende, om de Indische drukpers tot de uiterste voorzigtigheid te nopen in het vervolgen van haar doel, het zedelijk overwigt der Regering niet te verzwakken, maar te versterken, er bestaat op het oogenblik nog een breidel, die de voorzigtigheid en meer dan deze, tot wet maakt; wij bedoelen het, verleden jaar gepubliceerd Reglement op de drukwerken in Nederlandsch-Indië.

Alle klassen der maatschappij, en ook de Regering, zijn het eens, dat dit Reglement moet herzien en gewijzigd worden. Wanneer dit eens geschied is, dan zal de Indische drukpers voorzeker in staat zijn, beter dan thans, de Regering in hare moeijelijke taak te ondersteunen door uiteenzetting van denkbeelden, omtrent daar te stellen veranderingen en verbeteringen in het meer afgetrokken gedeelte van de beginselen, in het Regeringsreglement nedergelegd.

Tot zoolang behoort de dagbladpers, in haar eigen belang en in dat van het algemeen, zich stiptelijk te houden aan het bestaande Reglement op de drukwerken; en wij deelen geheel in het gevoelen van den schrijver van een artikel in het *Soerabayasch Nieuws- en Advertentieblad* van den 13 jl., wanneer hij in substantie zegt:

„Indien de pers het bestaande Reglement ter zijde stelt, omdat men schijnt te kunnen aannemen, dat de Regering tijdelijk de handen gebonden zijn, dan handelt zij evenmin edel als voorzigtig, want zij doet twijfel ontstaan omtrent de gegrondheid der bewering, dat de Indische maatschappij zoo door het besef harer verpligtingen met het oog op de positie, waarin zij zich hier bevindt, als door hare lijdelijke gehoorzaamheid aan de bestaande wetten, van welken aard die dan ook zijn mogen, aanspraak heeft op eene regeling der drukpers-aangelegenheden volgens even milde beginselen, als in Nederland bestaan.

Wij herhalen het, de strekking der drukpers is, het zedelijk overwigt der Regering te *versterken*, en niet te *verzwakken*; zij *verzwakt* het, door feilen aan te wijzen en te bespreken, die door onze eigenaardige positie hier niet te verhelpen zijn; zij *versterkt* het, door aanwijzing van gebreken, die verholpen kunnen worden, en door hare wijze van zien ten opzigte der daar te stellen verbeteringen, aan de regering en het publiek in overweging te geven.

Het sints verscheidene jaren te Batavia uitgegeven dagblad *de Java-Bode* achtte het mede niet onmogelijk om zaken van algemeen belang te bespreken, nadat het Reglement op de drukwerken was ingevoerd, zoo als blijkt uit het berigt dat aan het hoofd van dat blad van den 2den Januarij ll. No. 1 voorkomt:

De redactie is van hare zijde voornemens dat vertrouwen te regtvaardigen, door alle haar mogelijke verbeteringen in het Blad aan te brengen. Hieronder rekent zij hoofdzakelijk het geven bij de aankomst der Landmail, van een algemeen staatkundig overzigt, volgens de laatste berigten in de Europesche bladen voorkomende en nu en dan de opname van zoogenaamde leidings-artikelen over vraagpunten van den dag, die hier te lande als elders te huis behooren, en tot de inzending waarvan zij een iegelijk beleefd uitnoodigt, mits dezelve blijven buiten het bereik der thans alhier van kracht zijnde strafbepalingen op de drukwerken. Daar zij bij ondervinding weet, dat menigeen in deze gewesten gaarne daartoe zal medewerken, doch men over het algemeen huiverig is, in het openbaar als schrijver op te treden, zoo zal zij volgaarne de ongeteekende stukken, in voldoening aan de drukperswet, met haren naam onderschrijven.

Sints ongeveer tien maanden worden er dus in drie der in Nederlandsch-Indie uitkomende dagbladen zaken van algemeen-belang besproken, en zulks op eene wijze, die, al mogen die dagbladen dikwerf onderling in gevoelen verschillen veelal die *vrijzinnige* manier van zien doet kennen, welke in vele opzigten met die der Regering niet overeenkomt. De uitgevers der bedoelde dagbladen hebben voldaan aan de preventive bepalingen van het Reglement, en de van hen gevorderde borgtogt gesteld. In welk opzigt wordt het Reglement dan niet op hen toegepast? De bewering dat zulks niet geschiedt, is niet zeer vereerend zoowel ten opzigte van de Redactie der bedoelde dagbladen als ten opzigte van het openbaar gezag dat voor de handhaving der wet behoort te waken. Het is niet genoeg om zoodanig pligtverzuim aan de journalistiek ten laste te leggen of het openbaar gezag aan te wrijven; voor zoodanige beweringen behooren daadzaken te worden geleverd uit de dagbladen zelve, het voornaamste bewijsmiddel die ter zake dienende zoude zijn om het feit te constateren dat de bepalingen in het drukpersreglement zijn geschonden en er dus misdrijf of overtreding zoude hebben plaats gehad. Zoolang de voorstanders der bewering dat het drukpersreglement niet wordt ten uitvoer gelegd, geene duidelijke en overtuigende bewijzen leveren voor deze hunne stelling, is het onzes inziens zeer ligtvaardig en oppervlakkig geoordeeld, indien men met die bewering wil in verband brengen de oorzaak dat de journalistiek in Nederlandsch-Indie zich sedert de invoering van het Reglement op de drukwerken meer ontwikkeld heeft.

Doch nog ligtvaardiger en oppervlakkiger is het, wanneer men de toenemende ontwikkeling der journalistiek in Nederlandsch-Indie wil aanvoeren als bewijsmiddel voor de doelmatigheid der preventive wetsbepalingen in het Reglement voorkomende, en welke wij als een afgescheiden geheel van de repressive bepalingen blijven beschouwen.

De door ons bedoelde preventive bepalingen in het drukpersreglement bestaan nog, en zij worden, wat men ook moge zeggen, ten uitvoer gelegd.

Al geschiedt zulks met gematigheid, de toepassing dier bepalingen blijft altijd drukkend. Voor repressie kan ieder zich wachten die de geest der wetgeving op dat punt begrijpt, vooral nu de Regering zelve zich in bepaalde termen over het regt verstand der ingevoerde strafbepalingen heeft uitgelaten, doch de preventive wetsbepalingen, waaraan de stem der volksvertegenwoordiging het zegel harer afkeuring heeft gehecht, behooren vooraf uit het Reglement te worden weggenomen, indien men daaraan de benaming van een liberaal en goed werkend geheel zal willen toekennen.

Men bedriege zich dus niet omtrent de oorzaken der ontwikkeling van de Indische journalistiek; men zoeke die niet in met de wettelijke bepalingen strijdende handelingen, die door de toepassing der wet niet worden beteugeld, evenmin als in de overreding dat het drukpersreglement doelmatig en vrijzinnig zoude werken, en dus de blijken zoude dragen van een goed geheel.

Men bespeure daarin eerder de goede geest der Indische dagbladpers, die het voorbeeld heeft gegeven van eerbied voor de wet en zucht om het zedelijk overwigt der Regering te helpen versterken, ook daar waar het de ten uitvoerlegging van wetsbepalingen betrof, waartegen zij hare bedenkingen en bezwaren heeft in het midden gebragt. Die bedenkingen en bezwaren bestaan nog voor een groot gedeelte, en daarom hopen wij met *den Indier*, dat de nieuwe Minister van kolonien, wien de wensch der volksvertegenwoordiging bekend is, dat er eene herziening plaats hebbe, en die reeds verklaarde dat wanneer die herziening geschiedt met andere oogen dat met die van den ontwerper van het Reglement, het mogelijk is dat daarvan eene andere beschouwing het gevolg zal zijn, een nieuw drukpersreglement moge in het leven roepen, wiens inhoud de blijken moge dragen dat de goede geest, die onze kleine Indische maatschappij steeds bezield heeft, naar waarde wordt geschat, en dat men teruggekomen is van het denkbeeld om der drukpers door bezwarende preventive maatregelen met banden te beknellen, waarvan de ondervinding aanvankelijk de doelloosheid heeft aangetoond.

Redactie.

De directeur der producten en civiele magazijnen maakt bekend, dat, op Zaturdag den 28sten Augustus 1858, des voormiddags ten 10 ure, aan 's lands graan- en ijzerpakhuizen te Batavia door den resident van Batavia in het openbaar zal worden verkocht, de in die pakhuizen aanwezige hoeveelheid van $6779^{85}/_{125}$ picols **Japansch Staafkoper.**

Verkoop van Stofgoud.

De directeur der producten en civiele magazijnen maakt aan belanghebbenden bekend, dat op den 28sten Augustus voor de op dien dag te houden veiling van Japansch staafkoper, mede voor 's lands algemeene pakhuizen te Batavia in het openbaar zullen worden verkocht, $126^{109}/_{125}$ realen **stofgoud**, afkomstig van Bandjarmassin.

Berigt aan Zeevarenden.

De kommissie tot verbetering der Indische zeekaarten brengt ter kennisse van belanghebbenden, dat op den 24 Junij jl. door den gezagvoerder Waleson, van de Engelsche brik *Corcyra* op de Oostkust van Billiton eene klip is ontdekt van ongeveer ½ kabellengte in omtrek met eene diepte van 2½ vadem liggende in de peiling:

Ronde berg op Billiton Z. 57° W.

Het noordelijkste eilandje van Tokokemo van het groote eiland (even vrij) N. 61° 15' W.

Het westelijkste eilandje even vrij van de zuidelijkste hompel van het groote eiland Tokokemo O. 2° N.

De Vice-Admiraal, President der Kommissie voornd.
Namens denzelven:
De Oudst aanwezend Zee-Officier.
De Kapitein ter-zee,
DETTLOF TJASSENS.

VERTREK VAN DE LAND-MAIL

VAN SOERABAYA.

In de maand Augustus op Donderdag den 19den.
„ „ „ September „ Vrijdag den 3den en Zondag den 19den.
„ „ „ October „ Maandag den 4den en Woensdag den 20sten.
„ „ „ November „ Woensdag den 3den en Vrijdag den 19den.
„ „ „ December „ Zaturdag den 4den en Maandag den 20sten.

(*Voor het land.*) Op heden, den negenden Augustus 1800 acht en vijftig, namens het Gouvernement van Nederlandsch Indie, vertegenwoordigende den lande, hiertoe domicilie hebbende op het parket van den Officier van Justitie bij den Raad van Justitie te Soerabaya, en ter requisitie van dien Officier, heb ik, Frederik Gualterus Cornelis Mooijaart, deurwaarder bij den Raad van Justitie te Soerabaya, wonende aldaar, op de Passer-bezar.

GEDAGVAARD.

Elk en een iegelijk die vermeenen mogt regt of aanspraak te hebben op een pakje adres SAID ABDUL KADIR BIN ACHMAT SEGAF BIN JAFAR, inhoudende vier dozijn japonnen.

Om vóór Woensdag, die zijn zal den twee en twintigsten December achttienhonderd achtenvijftig, eenen bij den raad van Justitie te Soerabaya aangestelden procureur te stellen, en denzelven op genoemden dag te doen verschijnen ter gewone teregtzitting van dien raad.

Ten einde te antwoorden en met den eischer voort te procederen op de vordering welke hij bij deze instelt, dat

Aangezien hierbovengenoemd pakje als regaal is aangegeven en in het recherche pakhuis te Soerabaya gedeponeerd.

Aangezien dat pakje, niettegenstaande de daartoe herhaaldelijk volgens de wet gedane oproepingen van de eigenaren of regt hebbenden, door deze niet is afgehaald en na verloop van de tot afhaal bij de wet gestelde termijnen steeds in het recherche pakhuis alhier is verbleven.

Aangezien goederen als het onderwerpelijke naarvolgens het voorschrift van het besluit, gepubliceerd bij staatsblad no. 57, van het jaar 1836 behooren te worden verbeurd verklaard.

Het den raad van justitie te Soerabaya moge behagen de vorengenoemde goederen verbeurd te verklaren; met veroordeeling van de gedaagden ingeval van wederspraak in de kosten van het geding.

En heb ik deurwaarder voornoemd dit exploit aangeplakt aan de hoofddeur van de geboorzaal van den raad van Justitie te Soerabaya en een tweede afschrift achtergelaten aan het parket van den Officier van justitie te Soerabaya, die het oorspronkelijke voor gezien heeft geteekend, hebbende ik bovendien dit exploit doen aankondigen in de *Javasche Courant* en in de *Oostpost.*

Gezien en afschrift overgenomen, *De Deurwaarder voorn.,*
(*Get.*) M. W. SCHELTEMA. F. MOOIJAART.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Dingsdag den 17den Augustus 1858.

Voor de toko van den heer D. D. van Boeckholtz in de Chin. Kamp.

Op Woensdag den 18den Augustus 1858.

Voor de toko van de heeren Karthaus en Melchers in de stad.

Op Donderdag den 19den Augustus 1858.

Bij den Pachter der Pandjes huizen The Liansoe in de Chin. Kamp.

ADVERTENTIEN.

HUWELIJK.

Getrouwd:
J. L. H. BURER
MET
D. H. VAN LIGTEN.
KEDIRIE, *den* 14 *Augustus* 1858. (818)

GEBOORTEN.

Bevallen van eene *DOCHTER*, G. GILTAIJ, *Heinson.*
BANGIL, 7 *Augustus* 1858. (794)

VENDUTIE.

Op de vendutie van den 17[den] *Augustus a. s.*

Bij D. D. VAN BOECKHOLTZ, zal worden verkocht, GOUDEN HOROLOGIEKETTINGEN, GOED VALKENBIER, op flesschen, ARMVIJLEN, VATWIJN, GECONSERVEERDE PROVISIEN, VERW in blikken, HEEREN HEMDEN, STELLEN MESSEN met ivoren heften, GOUDWERKEN, 50 PICOLS DOORGEKAPTE KOPEREN DUITEN, AMERIKAANSCHE KLOKKEN loopende acht dagen. (792)

Op de vendutie van den 17den Augustus a. s.

Bij D. D. VAN BOECKHOLTZ, zullen nog worden verkocht: JUWEELEN HAARSPELDEN, dito BROCHES, dito OORBELLEN, dito HEMDSKNOOPEN en dito RINGEN, alles Europeesch zetsel, alsmede 40 GROOTE WATERVATEN. (801)

VENDUTIE.

De aangekondigde vendutie in dit blad van *den 29sten Julij* en *2den Augustus* No 60 en 61, bij KARTHAUS & MELCHERS van JAPANSCHE GOEDEREN, zal plaats hebben op *Woensdag den 18den* en *Dingsdag den 24sten dezer maand*, zullende op eerstgenoemden dag het LAKWERK, enz, en op laatstgenoemden dag de ZIJDEN en PORCELEINEN GOEDEREN verkocht worden. (786)

VENDUTIE.

Op den 20[sten] dezer voor de WEESKAMER, van MEUBELEN, waaronder TWEE MAHONIJHOUTEN KASTEN, een PALISANDERHOUTEN SECRETAIRE, EEN STAANDE, SLAANDE en SPELENDE VRIESCHE KLOK, PENDULE, KLOKJES, HANG-, TAFEL- en KANTOORLAMPEN, EET- en THEESERVIEZEN, SPIEGELS en SCHILDERIJEN, ETAGERE VOORWERPEN, VOETKUSSENS, ALKATIVEN en hetgeen verder te voorschijn zal worden gebragt; behoorende tot den faillieten boedel van A. W. REIFERT, benevens twee niet gereclameerde GOUDEN HOROLOGIEN, gevonden in den boedel van wijlen PIETER HENDRIK ANTEN. (803)

VENDUTIE

Op den 25sten Augustus 1858,

Bij MOSSEMBEKKER & Co in de Kalisosok N°. 2: Van eene PARTIJ FRAAIJE SCHILDERIJEN, RONDE TAPIJTEN en ALKATIEVEN, BERLIJNSCH ZILVEREN LEPELS, HEEREN HEMDEN, ZIJDEN, BAIJADÈRE en BARÈGE JAPONNEN, BARÈGE SHAWLS, ARTIFICIAL BLOEMEN, DASSEN, MODERATEUR LAMPEN, LAMPE-KOUSJES, WATER en LAMPGLAZEN, VINGERGLAZEN, BORSTELS, TOILET SPIEGELS, PORCELEINEN THEE-SERVIEZEN, VOETENBANKJES, GEBRONSDE WATER KETELS met BASCULES, PORCELEINEN DESSERTBORDEN, ENGELSCHE BENDIETUIGEN, ROODE WIJN, COGNAC, HAANTJES BIER enz. enz. (807)

VENDUTIE.

Op de Vendutie van den 25sten dezer

Zullen mede worden verkocht, TWEE NIEUWE EUROPESCHE WAGENS.
(808) **MOSSEMBEKKER & CO.**

VENDUTIE VAN DJATIE HOUT.

Op Woensdag den 25sten Augustus 1858.

Zullen op de Stapelplaats van den Heer VAN ROIJEN te *Grissee* worden verkocht eene hoeveelheid van p/m. **1800 BALKEN.** (805)

UITBESTEDING.

Naar aanleiding eener van hoogerhand bekomen magtiging zal op *Vrijdag den 27sten Augustus* 1858 des voormiddags ten 9 ure, ingevolge de aankondiging, vervat in *de Javasche Courant* van den *31sten Julij* en 4den Augustus 1858 No. 61 en 62, door den ondergeteekende, ten zijnen bureele, publieke uitbesteding worden gehouden voor de **LEVERING VAN DIVERSE ARTIKELEN VAN INLANDSCHEN OORSPRONG,** ten behoeve van den Artillerie Constructie Winkel, gedurende het jaar 1859.

Omtrent de voorwaarden dezer uitbesteding kunnen dagelijks, van des morgens 8 tot des namiddags 12 ure (Zondagen uitgezonderd) ten bureele van den ondergeteekende de verdere inlichtingen verkregen worden, alwaar eene opgave der marktprijzen van de onderscheidene artikelen ter speculatie van gegadigden ter lezing zal gereed liggen.

DE DIRECTEUR
(812) *van opgemelden Winkel,*
VREEDE.

VENDUTIE WEGENS VERTREK,

Op Maandag den 30sten Augustus e. k.

Ten huize van den heer W. MEIJER in de *Apothekerstraat*

DOOR

MARTENS & CO.

van **Gepolitoerde Meubelen,** als **Stoelen, Tafels, Banken, Kasten, Ledikanten** met toebehooren, eene accuraat acht dagen loopende **Klok** enz. enz. (814)

UITBESTEDING

Door den Onder-Intendant der 2[de] klasse in de 3[de] Militaire Afdeeling op Java, op zijn Bureau in de *Heerenstraat.*

Dingsdag den 31[sten] Augustus 1858.
'S MORGENS OM 10 UUR.

1[ste]	Perceel	Doodkisten.
2[de]	Perceel	Reiniging van Hospitaalkleeding en fournituren en vullen der laatste te Sourabaya.
3[de]	Perceel	Reinigen van Hospitaalkleeding en fournituren en vullen der laatste te Malang.

De voorwaarden der aanneming zijn opgenomen in de *Javasche Courant* van den 4[den] *Augustus* 1858 No. 62.

Nadere inlichtingen zijn dagelijks te bekomen ten bureele van den ondergeteekende van 's morgens 7 tot 12 uur.

De Onder-Intendant voornoemd,
(798) HK. VEMER.

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

HET STOOMSCHIP BATAVIA.

KAPT. NEIJTS,
Vertrekt *op Woensdag den 18den a. s.* naar BATAVIA via SAMARANG
Adres bij
De Agenten,
(781) B. KOPERSMIT & CO.

VERTREK VAN SCHEPEN.

PASSAGE NAAR NEDERLAND

Wordt aangeboden met het snelzeilend Nederlandsch Fregatschip
KANDANGHAUER,
Gezagvoerder W. ZEELT, om tegen het laatst van September, te vertrekken.
Nadere informatien zijn te bekomen, bij
De Agenten,
(816) SCHIMMELPENNINCK & CO.

PASSAGE NAAR NEDERLAND

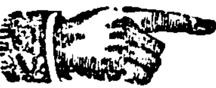
Wordt aangeboden met het snelzeilend Nederlandsch Fregatschip
WASSENAAR.
Kapt. A. HOFSTEE, om tegen het einde van September te vertrekken.
Nadere informatiën te bekomen, bij
De Agenten,
(815) SCHIMMELPENNINCK & CO.

NAAR ROTTERDAM

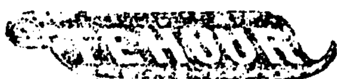

Zal in het einde der volgende maand vertrekken, het snelzeilend gekoperd Nederlandsch Barkschip **AMBOINA,** Kapt. W. H. RUSMAN. Dit schip, ten prachtigste voor den overvoer van passagiers ingerigt, vaart eenen geëxamineerden geneesheer, terwijl zich tevens eene melkgevende koe aan boord bevindt.

Nadere informatien en inzage van het plan van dien bodem zijn te bekomen bij de Heeren REIJNST & VINJU te Batavia en alhier bij
(796) ANEMAET & CO.

De ondergeteekende waarschuwt een iegelijk om geene gelden of goederen op zijnen naam af te geven, dan op vertoon van een schriftelijk bewijs van zijne hand onderteekend.
SOERABAYA, F. WILLEMS.
den 12den Augustus 1858. (802)

Het HUIS in de *Pesapen* of *Nieuw Holland-Straat*, thans bewoond door MEVR. DE WED. REUSER. Te bevragen bij
(811) W. RITTER.

Het HUIS te *Embong Malang*, laatst bewoond door den Heer VAN DEN BROEK, te bevragen bij
SOERABAYA, H. L. RADEMAKER qq.
10*den Augustus* 1858. (797)

TWEE BENDIES.
EENE BENDIE-CATTEE.
EEN RIJDPAARD hoog 4 voet.
TWEE BENDIEPAARDEN met TUIG, enz.
Te bevragen bij
(804) E. FUHRI & CO.

BIJ J. LLOYD & CO.

VERKRIJGBAAR

GROOT BLADZINK van 1 Ned. El bij 1,5 Ned. El.
ZWEEDSCHE, AMERIKAANSCHE en KOOLTEER.

EN

TEGEN VERMINDERDE PRIJZEN

IJZEREN SPIJKERS, van alle dimensien tusschen 1½ en 8 Eng. duim. (810)

OP NIEUW ONTVANGEN

ECHTE CRINOLINES met stalen veren, genaamd ROBES POMPADOUR, bij
(817) F. SCHMID.

GROEN GORDIJNLINNEN

VOOR VENSTERS.
(728) E. FUHRI & CO.

TOEBAN CIGAREN.

A contant te verkrijgen bij
(813) J. W. KOK.

PAS ONTVANGEN

Eene PARTIJ ZOETEMELKSCHE en LEIDSCHE KAAS en ROOKVLEESCH in zakken.
(799) B. H. KUIPER.

BIJ J. LLOYD & CO.

PAS ONTVANGEN
GEEL METAAL van 24 ons
EN
ZWEEDSCHE TEER. (795)

NEDERLANDSCHE

KOPEREN SLUITGEWIGTEN.

Zeer geschikt voor huisselijk gebruik, bij
(530) E. FUHRI & CO.

SOERABAYA, den 16den Augustus 1858.

De post van om de West is eerst ten half een ure aangekomen.

De *Javasche Courant* van den 11den dezer N°. 64, bevat in deszelfs *officieel gedeelte* de volgende beschikkingen.

Bij beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Staat, Minister van Kolonien, van 15 April 1858, litt. A no. 8, is aan den Oost-Indischen ambtenaar, met verlof in Nederland, mr. P. J. J. C. van Nieuwenhoven Helbach, laatstelijk officier van justitie bij den raad van justitie te Makasser, verleend eene verlenging van verlof voor den tijd van zes maanden.

Civiel Departement.

BENOEMD:

Tot kommies-kontroleur der inkomende en uitgaande regten te Padang, de ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Bandjermasin J. W. A. Abbink.

Tot ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Bandjermasin, de ambtenaar op non-aktiviteit C. J. Visser, laatstelijk kommies-ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Bankallang (Madura).

— In den vroegen ochtend van 25 Julij jl., ontsliep te Djocdjocarta, de pangeran adhipati Pakoe Alam, in den ouderdom van 75 Javaansche jaren.

De overledene was zijnen, in het jaar 1829 overleden, vader opgevolgd in het beheer der hem, onafhankelijk van den sulthan, binnen Djocdjocarta afgestane landen.

Hij heeft zich altijd onderscheiden door zijne opregte trouw jegens het Nederlandsch-Indisch gouvernement, waarvan hij, ook gedurende den Javaschen oorlog, vele en groote bewijzen had gegeven.

Hij was daarvoor beloond met het ridderkruis der orde van den Nederlandschen Leeuw en met de medaille voor den Javaschen oorlog.

Zijn afsterven wordt diep betreurd door allen, die met 's mans edel karakter bekend waren.

Men leest in het laatste Nommer van *de Indische Schoolbode:*

Batavia. Dezer dagen is, bij beschikking van Z. E. den Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië, aan Mevr. Hoola van Nooten, op het daartoe door haar gedaan verzoek, op nieuw eene subsidie toegestaan van ƒ 1500— 's maands, tot aan ultimo December 1858, na welk tijdstip, naar men zegt, de koning de beschikking over dergelijke subsidiën aan zich trekt.

Op 31 December a. s. heeft mevr. van Nooten derhalve eene som van ƒ 27000 uit 's lands kas getrokken. Wij mogten gaarne weten, of die subsidie aan hare inrigting of aan haar persoon is toegekend; in 't eerste geval zouden wij graag willen vernemen, wat voortreffelijks hare inrigting boven andere heeft; in het tweede geval zouden wij gaarne gewaar worden, hoe men 't eigelijk moet aanleggen, om jaarlijks eene som van ƒ 18000 magtig te worden.

— Als tegenhangers hiervan leest men in hetzelfde blad:

Voor eenige dagen is hier van Bezoeki aangekomen de heer J. A. P. de Visser, benoemd 3de onderwijzer aan de 2de gouv. school te Weltevreden. Deze reis heeft genoemde onderwijzer op eigen kosten moeten doen, omdat hij werd overgeplaatst met eene verhooging van ƒ 25 (zegge vijfentwintig gulden recepis) 's maands. Het was een gelukkig toeval, dat hij zijne reis herwaarts met een hollandsch schip kon doen, zoodat hij er met ƒ 200 afkwam. Echter kan hij ruim acht maanden werken, eer zijne reiskosten verdiend zijn. Wij spreken niet eens van het groote verschil in de duurte der levenswijze tusschen Bezoeki en Batavia.

De heer van Ooijen, die met gelijke verhooging van Banjoewangi, als 2de onderwijzer aan de Stadsschool alhier, herwaarts kwam, heeft het minder gelukkig getroffen, daar zijne reis hem ƒ 300 heeft gekost, zoodat hij zijne nieuwe betrekking 20 maanden moet waargenomen hebben, voor hij zijne reiskosten terug heeft. En hoeveel onkosten hebben genoemde heeren hier meer dan op hunne vorige plaatsen!

NEDERLAND.

In den avond van den 12den Junij overleed te Alblasserdam, ten gevolge eener zenuwziekte, de heer Cornelis Smit, in leven scheepsbouwmeester en reeder aldaar. Den 13 April 1784 te Alblasserdam geboren, mogt hij den ouderdom van ruim 74 jaren bereiken. Groot is het verlies, dat door zijn dood aan de Nederlandsche zeevaart en handel in het algemeen en aan Alblasserdam in het bijzonder is toegebragt. Alles wat de scheepvaart en de daaraan verwante takken betrof, vond in hem een warmen voorstander en kon op zijne hulp en bijstand rekenen; getuige daarvan het vele nuttige, dat hij hielp stichten of met zijne middelen ondersteunde. Als scheepsbouwmeester deed hij zich echter in het bijzonder kennen. Bij den scheepsbouw opgevoed, begon hij in het jaar 1812 deze industrie voor eigen rekening en bepaalde hij zich tot het jaar 1827 alleen tot het bouwen van vaartuigen voor de binnenvaart. In dit tijdsverloop van 1812 tot 1827 werden minstens een 400tal zoo groote als kleine binnenschepen onder zijne directie gebouwd en te water gelaten. Middelerwijl was de Nederlandsche handel meer en meer uitgebreid, en daar de Nederlandsche Handelmaatschappij een nieuwen prikkel aan de groote vaart gaf, begon men met alle kracht groote schepen te bouwen. Een man, bezield met zooveel ondernemingsgeest als Cornelis Smit, kon hier niet achterblijven en in het najaar van 1827 werd de eerste kiel van een Oost-Indievaarder, genaamd *de Hoop van Alblasserdam*, op zijne werf opgehaald. Alsnu legde hij zich meer bepaaldelijk op dien bouw toe, en zoo werden van dat tijdstip tot aan zijn dood, onder zijn beheer, zoo te Alblasserdam als elders, een 170tal voor de groote vaart bestemde schepen te water gelaten. Alhoewel hij slechts van een paar schepen zelf boekhouder was, was hij toch bij allen, behoudens eene enkele uitzondering, meer of minder geïnteresseerd, en nam dus eene eerste plaats onder de Nederlandsche reeders in.

Algemeen was de achting, die de afgestorvene zich had weten te verwerven, en ook wijlen Z. M. Willem II erkende 's mans verdiensten, door hem den 19 December 1846 tot ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw te benoemen.

Niet alleen als industrieel en handelaar, maar ook om zijne humaniteit verdiende Corn. Smit aller hoogachting. Nederig van aard, was hij toegankelijk voor ieder en gaarne bereid om hulp te bieden. Menige traan wordt dan ook om zijn verlies gestort en zijn naam zal zeker bij velen in zegenend aandenken blijven.

— Voor eenige jaren had in de herberg *de Koning van Pruissen*, te Dinther, nabij 's Hertogenbosch, het volgende voorval plaats. Twee personen kregen twist, welke zoo hoog liep, dat zij elkander te lijf vielen; met meer anderen schoot ook de kastelein der herberg, Schellings geheeten, toe, om de vechtenden te scheiden. In de verwarring van den strijd, ontving een der twistenden eenige messneden over 't gezigt. De zaak werd bij de justitie aangegeven, die een onderzoek instelde, ten gevolge waarvan het vermoeden der verwonding op Schellings viel. Deze, niets kwaads vermoedende, had zich den volgenden ochtend voor zaken op reis begeven; in zijne afwezigheid kwam de justitie dus ten zijnent, om hem gevangen te nemen. Toen hij hiervan onderrigt werd, hield hij zich eenige dagen schuil. Daar hij echter aan de vervolging der justitie blootgesteld bleef, besloot hij, zijner onschuld bewust, zich naar den officier van justitie te 's Bosch te begeven. Aan dezen legde hij de toedragt der zaak bloot. De schijn was echter zoo zeer tegen hem, dat de officier meende hem gevangen te moeten nemen. De zaak werd nu verder onderzocht, de getuigen en het algemeen gevoelen waren tegen hem: Schellings werd schuldig verklaard en tot tuchthuisstraf veroordeeld. Zoo zuchtte dan een algemeen geacht en door de zijnen bemind man en vader, in de gevangenis. De waarheid echter zou eenmaal, als altijd, aan het licht komen, en de onschuld hare regtvaardiging vinden! Zoo gebeurde het nu dezer dagen, dat de geestelijke van het dorp Dinther aan het sterfbed van een zijner gemeentenaren werd geroepen. Dáár klaagde een stervende (één der bovenbedoelde twistenden) zich zelven aan wegens het misdrijf, waarvoor Schellings had geboet, en verzocht den geestelijke dit openbaar te maken, tevens tot vergoeding van het aan Schellings aangedaan onregt, dezen tot den erfgenaam mekende van zijne met spaarzaamheid bijeengegaarde nalatenschap. Het openbaar herstel van eer is voor Schellings en de zijnen echter de grootste vergoeding.

Haulerwijk, 17 *Junij.* Nadat alhier bij de Herv. gemeente de bevestiging en in dienst treding van den nieuwen predikant, den WelEerw. Heer Wassenaar, heeft plaats gehad, komen hier telkens tooneelen van wanorde voor. De hulpprediker, de Heer van Allen, schijnt van meening te zijn, dat alles wederregtelijk geschied is. Wij zullen niet alles zeggen, wat ons al ter ooren gekomen is. Maar dit is geschied. De Heer van Allen verkoos de pastorie niet te ontruimen en de Heer Wassenaar moest zich met de zijnen en het zijne behelpen, waar Zijn Eerw. best kon. Nu heeft men gisteren door middel van een deurwaarder, den Heer van Allen aangemaand om te vertrekken, doch Z. Eerw. weigerde. Men brak deuren en vensters met al hun toebehooren weg en maakte het huis alzoo onbewoonbaar. Maar de Heer van Allen vertrekt niet. Op last en in tegenwoordigheid van den deurwaarder pakten nu vier behoorlijk gespierde personen Ds. van Allen, zittende op een stoel en rookende zijn pijp, en bragten Z.Eerw. op het algemeen voetpad, nadat men eerst zijne overige meubelen had weggedragen, en het mogt niet baten of hij al beleed: „Ik heb geen verblijf.” Gelukkig dat hij ongehuwd is en zonder huisgezin. Heden morgen om negen uur vond men den Heer van Allen nog op dezelfde plaats, waar men hem gisteren avond door den sterken arm had gelaten. Wij deelen dit mede als berigt, maar als berigt eenig in zijne soort, onheilspellend van welke zijde ook beschouwd, en bovenal in hoogen graad betreurenswaardig.

(*Prov. Dr. en A. Ct.*)

ENGELAND.

Te Lyme Handley, omstreeks een halve mijl van Lyme Park, ligt eene afgelegene boerderij, met de daarbij behoorende woning, die bewoond werd door zekeren Henry Bloomfield, een man van vijfendertig jarigen ouderdom — Dikwerf reeds had zijn gedrag de kenmerken gedragen van waanzin, doch zijne vrouw, die van eene zeer goede famille was en door elk hoog geacht werd, had er zich immer tegen verzet dat hij in een krankzinnigen gesticht zoude worden geplaatst en vertrouwde op hare bekwaamheid om hem zelve te regeren. — Op eenen avond dat eene zuster van Bloomfield met haar zoontje daar waren, begaf het gezin zich ter ruste, de zuster met het kind in eene kamer naast die waar Bloomfield en zijne vrouw sliepen. — De zuster was nog wakker, toen zij omstreeks half elf ure haar broeder hoorde opstaan en de trap afgaan. — Toen hij kort daarop weder in zijne kamer was, hoorde zij daar een vreemd rumoer, stond op, ging er heen, en zag hoe Bloomfield zijne vrouw uit het bed had getrokken en haar met eene houthakkersbijl verscheidene wonden aan het hoofd toebragt, met al de kracht van zijn vreeselijk wapen.— Het is noodeloos te zeggen dat er onverwijld alarm werd gemaakt, en toen daarop eenige mannen binnenkwamen, vonden zij Bloomfield rustig op eene sofa in het benedenhuis liggen. — Op de vraag wat hij gedaan had, antwoordde hij zeer bedaard: „Ik heb den duivel gedood.” Naar boven gegaan zijnde, vonden zij de arme vrouw midden op den vloer, badende in haar bloed dat haar uit negen wonden vloeide: twee uren later was zij een lijk.

Later heeft Bloomfield gezegd dat hem de Heer was verschenen, die hem had gezegd dat hij zijne vrouw wilde dooden, waarop hij had geantwoord. „Neen Heer! ik zelf zal haar dooden,” en dat hij toen dadelijk de kloofbijl van beneden had gehaald. De ongelukkige is nu in verzekerde bewaring en bidt en zingt naar de wijze der waanzinnigen.

— Op den 11den Mei werd voor de gevangenis te Nenagh het doodvonnis ten uitvoer gelegd dat uitgesproken was tegen de broeders Daniel en William Cormack, op grond dat zij waren schuldig bevonden aan den moord van den heer Ellis van Kilrush. — Ruim 150 man, waarvan eenigen te paard, zetten de plaats der strafoefening af, en toen de ongelukkige veroordeelden buiten kwamen, knielden allen die gekomen waren, om van het treurig tooneel getuige te zijn, en ontblootten het hoofd. — De eerste persoon die zich voor de oogen van het volk vertoonde, was de beul, die een flanellen hemd droeg met opgestroopte mouwen en het hoofd in een zwarte sluijer had gewikkeld — Bij zijn verschijnen hoorde men een dof gemompel onder de menigte, maar hij stond onbewegelijk met de beide stroppen in de hand. — Na hem kwam Daniel McCormack, vergezeld van den eerwaarden heer Cleary, die de litanij van Jezus opzeide. — Toen de ter dood veroordeelde voor de menigte stond, zeide hij met eene sterke helderklinkende stem: „Heer! wees mij genadig, want gij, o Jezus! weet het, dat ik geheel onschuldig ben en geen het minste aandeel had in de daad waarvoor men mij doet sterven. —

Goede menschen, bid voor mij. God! wees mij genadig." Zijn broeder William legde na hem dezelfde verklaring af.

— Eene noodlottige gebeurtenis, waaraan de spoortreinen maar al te zeer blootstaan, heeft dezer dagen weder drie menschenlevens gekost. Eene koe, die kortelings haar kalf had verloren, en met een paard op een klein, langs den spoorweg gelegen, stuk grasland werd geweid, wat over de sloot op den weg gesprongen. — Een van de wachters, die daar in de nabijheid was gestationneerd, zag het dier en joeg het een eindweegs op, doch terwijl hij daarmede bezig was, hoorde hij de trein aankomen, waarop hij dadelijk seinde dat er gevaar was. — Niettegenstaande het sein echter, reed de trein door, waarvan het gevolg was dat het dier, door de locomotief tegen den grond geworpen en gedood zijnde, met het ligchaam in de wielen verward raakte, zoodat van de acht wagens, zes uit het spoor en van den weg werden geslingerd waar zij van eene hoogte van tien voet op en over elkander naar beneden vielen.— Er waren bijna honderd passagiers in de trein en toen de overblijfselen der wagens waren weggeruimd, bevond men dat drie personen dit ongeval met hun leven hadden betaald, en dat verscheidene anderen meer of minder zwaar waren gekwetst. Een van de drie die gedood werden, was een geestelijke van Belfast die op het oogenblik dat het ongeluk plaats vond, zoude hebben uitgeroepen: „Ik ben verzekerd!"

FRANKRIJK.

Uit Engeland wordt gemeld, dat de graaf van Parijs aan de aanzienlijke Franschen, die de begrafenisplegtigheid zijner moeder zijn komen bijwonen, te kennen heeft gegeven, dat hij getrouw zal blijven aan de beginselen en pligten, hem door zijne moeder ingeprent en hem door de nagedachtenis zijns vaders opgelegd, en dat hij bij gevolg geene schikking zal aangaan, waardoor zijne regten verkort worden. De prins van Joinville, die het woord gevoerd heeft uit naam der familie Orleans, heeft zich in dezelfde bewoordingen uitgelaten.

— In een brief van den geneesheer Guénau de Mussy, den lijfarts van wijlen de hertogin van Orleans, komen eenige bijzonderheden voor betrekkelijk haren dood. De hertogin leed namelijk sedert twee dagen aan een vrij hevigen aanval van griep, die echter geen oogenblik zorg inboezemde. Maandag avond ll. achtte de geneesheer het evenwel noodig, om den nacht aan haar ziekbed door te brengen. Des morgens ten 4 ure drong de hertogin er bij hem op aan, dat hij eenige rust zoude nemen, verklarende zij, dat zij zich veel beter gevoelde; zij vroeg zelfs om een kop bouillon, die haar spoedig werd voorgediend en die zij met smaak gebruikte. De doctor ging daarop in eene andere kamer een weinig slapen. Tet 6 ure kwam men hem berigt geven dat de hertogin sliep, en dat haar slaap zeer kalm en rustig was. De geneesheer begreep echter dat dit juist een ongewoon en onrustbarend verschijnsel was; hij ijlde naar het bed der hertogin en ontwaarde onmiddelijk dat zij reeds was overleden, zonder dat de dienstdoende vrouwen, die de legerstede omringden, daarvan het geringste hadden bespeurd.

ZWEDEN.

De in Zweden bestaande strafbepalingen tegen afval van de staatskerk, tot wier verzachting pogingen door 's lands hooge regering zijn gedaan, maar die bij den rijksdag schipbreuk hebben geleden, zijn dezer dagen door den hoogsten regter tegen eenige Roomsch-Katholieken toegepast, gelijk vroeger tegen Protestanten van eene andere dan de Luthersche geloofsbelijdenis. De Protestantsche geestelijken te Parijs hebben daartegen geprotesteerd in eene verklaring, welke door het *Journal des Débats* is openbaar gemaakt „Wij protesteren (zeggen zij), met de volle kracht van ons geloof, tegen die jammerlijke indringing van het burgerlijk gezag in het heilige gebied des gewetens. Wij vragen vrijheid van geloof en van eeredienst voor de Katholieken, evenzeer als wij ze voor de Protestanten verlangen. Een ieder hebbe volle vrijheid om zijne geloofsbegrippen te wijzigen en aan den dag te leggen. Gode alleen is hij voor zijn geloof verantwoording schuldig. Dwang in zake van geloof en eeredienst is een vergrijp jegens de majesteit der godsdienst en der menschheid, en een blijk van zwakheid der kerk, welke zulke middelen te baat neemt."

AUSTRALIË.

Te Sydney in Australie, zal weldra eene voor den handel zeer belangrijke zaak voor de regtbanken komen. De European and Australian Royal Mail company heeft goederen van groote waarde te Londen geladen voor Sydney, maar ze achtergelaten te Suez, wegens gebrek aan ruimte in de boot, waardoor de ontvangers een verlies van gemiddeld 50 pCt. lijden. De Maatschappij beweert dat zij tot dien maatregel geregtigd is, omdat op de cognossementen de clausule staat *dat zij niet aansprakelijk is voor eenig oponthoud in eenige haven, door eventueel gebrek aan scheeps ruimte.* De handel daarentegen voert zeer teregt aan dat deze vrijwaring de Maatschappij alleen voor buitengewone omstandigheden toegestaan werd, maar dat zij daardoor niet van alle verantwoordelijkheid is ontheven, wanneer zij, zoo als blijkt het geval geweest te zijn, veel meer goederen te Londen aanneemt dan zij weet te Suez met hare booten te kunnen vervoeren. Immers wanneer de handel de hooge vrachten van 16 à 18 guinjes per ton en 16 per voet betaalt en in de bovengenoemde clausule toestemt, spreekt het toch wel van zelf dat de Maatschappij ondersteld wordt zorg te dragen voldoende scheepsruimte, ook aan het einde van haar lijn gereed te hebben, om alle goederen te kunnen laden die zij op de plaats van vertrek inneemt. Nu het evenwel bewezen is dat de Maatschappij wist niet alles van Suez naar Sydney te kunnen verschepen wat zij in Londen had aangenomen, kon hare vrijwaring van alle aansprakelijkheid voor het verlies van de teruggeblevene goederen, nooit uit deze clausule voortspruiten.

Wij hopen het resultaat dezer vordering van schadevergoeding te kunnen mededeelen.

NIEUWE GOUDONTDEKKING.

Berigten van de Engelsche bezittingen in Noord-Amerika, die allen schijn hebben op goede gronden te steunen, spreken van de ontdekking van zeer rijke goudaderen op Van Couvers eiland en langs de zeekust der Engelsche bezittingen in Noord Amerika. — In Engeland hebben die berigten weinig belangstelling gevonden, doch in California, in de Vereenigde staten en zelfs in Canada schijnt het tegenovergestelde waar te zijn, want duizenden stroomen van daar naar het nieuwe Eldorado. — In den toestand waarin zich de bevolking van Engelsch Noord-Amerika bevindt, kan deze ontdekking zeer veel bijdragen tot de ontwikkeling dier landen. — Reeds sedert eenigen tijd spraken velen daar van eenen spoorweg, regt door het land heen als de kortste weg naar China en Indië, en ware Canada bevrijd van de alles monopoliserende Hudson's Baai-Maatschappij, de termijn van welker privilegie-brief met het volgende jaar zal verstreken zijn, dan zoude zich daar de geest van vooruitgang, die zich reeds zoo lang zoekt te ontworstelen aan de banden die hem drukken, met kracht openbaren. — Met eenigen grond mag men verwachten dat genoemde privilegie-brief niet zal worden vernieuwd, omdat nog kortelings door het Gouvernement is besloten om Van Couvers eiland aan het monopolie der Hudsons baai Maatschappij te onttrekken.

ZUID EN WEST-AUSTRALIE.

De binnenlandsche grenslijnen van de Australische Kolonien zijn in zekere mate denkbeeldig. Wel heeft men op kaarten de grenzen afgeteekend, doch in de werkelijkheid zijn binnen deze ruimten uitgestrekte gewesten begrepen, waar nog bijna nimmer een mensch den voet heeft gezet, en in den loop der eeuwen, bij de toeneming der bevolking en het onderzoeken van onbekende streken, zullen zich waarschijnlijk nieuwe volkplantingen in verband met de kolonien vormen, welke zich echter weinig zullen bekommeren om de slechts in het afgetrokkene afgebakende grenzen. Zoo stelt men de noordelijke grenslijn van Zuid-Australie op 26 graden Zuiderbreedte, zijnde eene westelijke voortzetting van de lijn, welke de noordelijke grenzen van Nieuw-Zuid-Wallis bepaalt. Op gelijke wijze wordt er van het noorden tot het zuiden over de kaart eene lijn getrokken, welke bijna het derde gedeelte van het gansche eiland van de kolonie van West-Australie afsnijdt. In wezenlijkheid echter strekken de bewoonde gewesten van Zuid-Australie zich niet verder dan de Golf van Spencer uit. Verder op, in eene noordwestelijke rigting, is het land gedeeltelijk bereisd, met name door de Heeren Hack, Swinden en anderen, die in de nabijheid van het groote Torres-meer geheele streken hebben ontdekt, welke zeer geschikt voor den landbouw zouden zijn. De kustlijn der kolonie, waarin verscheidene belangrijke baaijen als het ware insnijdingen vormen, heeft meer dan 1600 mijlen uitgestrektheid. De rivier Murray, de grootste van geheel Australie, welke op de Australische Alpen ontspringt en de noordelijke grens van de Victoria-kolonie afbakent, komt in Zuid-Australie op ongeveer 34° Z. Br., en na omstreeks 500 mijlen van de kolonie doorloopen te hebben, stort zij zich digt bij de zee in een groot meer, dat den naam van Victoria draagt, nagenoeg 30 mijlen lang en 15 breed is, en door smalle en naauwe kanalen met den oceaan gemeenschap heeft. Een ander eenigzins kleiner meer, Albert genaamd, ligt ten zuiden van het meer Victoria, en een aanzienlijke arm van de zee, met name Coorong, strekt zich nagenoeg 100 mijlen zuid oostwaarts uit en wordt door een smallen strook zandigen grond van de opene zee gescheiden. Op ongeveer drie mijlen afstands ziet men in dezelfde rigting eene lage heuvelenrei; de tusschenruimte wordt in het noordelijke gedeelte door goed bouwland, in het zuiden door moerassige zoutgronden en lage heuvelen ingenomen. De Murray, die tot op 800 mijlen van hare monding onderzocht en bevaarbaar bevonden is, heeft eene breedte van nagen. 300 Eng. ellen, en op zijn minst 12 voet diepte. De streken langs hare oevers zijn door de natuur mild bedeeld, doch zoo lang met rietgewas begroeid, dat het uiterst moeijelijk wordt ze te bebouwen. Evenwel bestaat er niet de minste twijfel of de Murray, die de drie groote kolonien verbindt, zal eenmaal een belangrijken weg van gemeenschap uitmaken en in de toekomst zullen groote handelsplaatsen langs de oevers dier rivier verrijzen. Ten zuiden van de monding der Murray heeft men een uitgebreid district, waarin het graafschap Robe ligt, dat echter tot nog toe zeer weinig bewoners telt en meest voor schaapsweiden wordt gebruikt. Het noordelijke gedeelte is onvruchtbaar, het zuidelijke ongemeen welig. De Baer Heuvelen dragen veel houtgewas en bereiken op sommige plaatsen eene hoogte van 1000 voet. De meest bevolkte districten der kolonie liggen tusschen de rivier Murray en de golf Spencer, en ten oosten van de golf St. Vincent. In deze golf ontlasten zich de rivieren de Broughton, Wakefield, Gawler en Torres, aan welke laatste rivier Adelaide, de hoofdplaats der provincie, is gelegen. Het binnenland van die landstreek is bergachtig; men heeft er verscheidene ketens met timmerhout bedekt, van welke de Flinders, Bryan bergen, Belvidere, Barossa, de Lofty en Wakefield bergen het meest bekend zijn. De Lofty, omtrent 12 mijlen ten oosten van Adelaide, bereikt eene hoogte van 1200 voet. De Bryan, niet ver van de rivier Broughton, heeft 3012 voet hoogte en de groote Flinderketen, welke zich van daar in eene noordwaarsche rigting op eene gemiddelde breedte van meer dan 60 mijlen uitstrekt, heeft verscheidene toppen die zich hooger dan 2000 voet verheffen. De Brownberg, digt bij golf Spencer, rijst meer dan 3000 voet boven het vlak der zee. Ten zuiden van de Broughton is de grond vruchtbaarder dan in de dorre heuvelachtige gewesten en men vindt er goede opene vlakten, zeer geschikt voor het grazen van schapen. De rivier Broughton bereikt de zee slechts in den regentijd, wanneer hare golven door het water dat van de heuvelen stroomt, gezwollen zijn; op andere tijden loopt zij in de zandige kusten dood, welke de golf Spencer omgeven. De Torres is een riviertje, dat nagenoeg zes mijlen ten oosten van Adelaide op de heuvelen ontspringt. In het drooge jaargetijde is deze rivier bijna niet anders dan eene aaneenschakeling van zeer diepe meeren, die door smalle kanalen met elkander verbonden zijn; zij verliest zich eindelijk in een groot moeras, bekend onder den naam van Riet-bedding; in den regentijd daarentegen is het een snelle stroom, die in de kreek, ongeveer 12 mijlen noord-west van Adelaide eene uitwatering vindt. Digt bij deze plaats ligt Port Adelaide met eene goede haven voorzien, die schepen van 18 voet diepgang kan bergen. Men heeft er vele pakhuizen en werven en er worden voortdurend verbeteringen aangebragt, die binnen weinig tijds deze plaats tot eene der geschiktste zeehavens in de wereld zullen maken. De stad Adelaide is ongeveer zeven mijlen ten Oosten van de haven verwijderd. Zij bestaat uit twee gedeelten: Noord- en Zuid-Adelaide, welke door de rivier worden gescheiden, waarover drie stevige bruggen zijn geworpen. De middelste dier bruggen, die het woeligste gedeelte der twee plaatsen verbindt, is zeer schoon van ijzer gebouwd en kost nagenoeg 22,000 £. De gouvernementsgebouwen en de voornaamste handelsinrigtingen bevinden zich in het zuidelijk deel der stad, dat eene reeks regthoekige straten bevat, die over het algemeen bijna een mijl lang zijn; vier schoone terrassen zijn er aan de hoofdpunten opgerigt. Dit gedeelte der stad is vlak; men heeft groote sommen gelds tot droogmaking besteed en ook zeer veel acht geslagen op alles wat den gezondheidstoestand betreft. De voornaamste gebouwen zijn het hoog geregtshof, het postkantoor, het bisschoppelijk paleis, een krankzinnigengesticht, eene ruime wel ingerigte gevangenis, een gasthuis, kazernen, eene Roomsche kerk, een collegie voor de kerk van Engeland en de bankinrigtingen. Noord-Adelaide is aangenamer op eene zachte glooijing gelegen, en de geheele stad is door opene velden omringd, Parkgronden genaamd, waar men plantsoen heeft aangelegd. Ook heeft men veel zorg besteed aan het beplanten der straten en pleinen en het gevolg daarvan is, dat men eene nette, zoo niet schoone stad heeft verkregen. Openbare slagterijen zijn in de voorsteden gevestigd: doch op het oogenblik gaat de stad merkelijk achteruit door gebrek aan genoegzamen voorraad water. Openbare waterwerken, thans op groote schaal aangelegd, zullen krachtdadig in dit gebrek te gemoet komen. Er bestaan verschillende fraaije voorsteden, welke de bekende namen dragen van Kensington, Norwood, Stepney, Mitcham, Brighton, Islington, Enfield, enz. De overige belangrijke steden der kolonie zijn Gawler Town, omstreeks 27 mijlen van Adelaide; Argaston omtrent 50 mijlen; Hapunda nagenoeg 52 mijlen en Kooranga 102 mijlen. In de nabijheid van laatstgenoemde stad vindt men de vermaarde Burra-Burra kopermijnen, die aan ongeveer 1000 personen werk verschaffen en jaarlijks gemiddeld 11,000 ton kopererts van de beste soort opleveren. Deze mijnen werden in 1845 door slechts 12 arbeiders geopend; nu beslaat de grond, waar de mijn-arbeid plaats heeft, eene ruimte van 15 acres en de opene gangen of onderaardsche gallerijen zijn gemiddeld 8 mijlen lang. De golf van St. Vincent wordt van de golf Spencer gescheiden door het vruchtbare en boschrijke schiereiland van York, dat 100 mijlen lengte op 15 mijlen breedte heeft. Naar het binnenland toe wordt de grond langzaam hooger en bestaat de bodem uit een ligt zandig leem. Aan de westkust van golf Spencer, ligt Port Sincoln, de grootste haven van de kolonie, met niet minder dan 10 vademen water en waarin de talrijkste vloot eene ligplaats kan vinden. Het zuidelijk deel van dit schiereiland is zeer houtrijk en levert goed weiland op; doch verder noordwaarts vindt men streken lagen grond, die zich langzamerhand verheffen en eindelijk eene reeks tafelbergen vormen, welke zich tot boven de golf uitstrekt, waar zij door den vloed, die met het Torresmeer in verbinding staat, wordt afgebroken. Het westelijk gedeelte der kolonie wordt algemeen als eene wildernis beschreven. De kust der zee is laag en woest, en het binnenland is vol zoutpoelen.

De luchtgesteldheid van Australie is eene van de aangenaamste der wereld, somtijds heerscht er eene groote hitte, welke bijna ondragelijk is. Vruchtboomen groeijen er welig en bijna alle granen en eetbare gewassen vindt men er in overvloed.

Vóór 1836 hadden eenige huisgezinnen zich gevestigd te Nepean-Bay op Zangaroo, een vruchtbaar eiland aan de opening van golf St. Vincent gelegen en nagenoeg 100 mijlen lang bij eene gemiddelde breedte van 20 mijlen. In 1836 verkreeg de Zuid-Australische maatschappij eene acte, waarbij het vestigen der kolonie werd vergund, welke acte door den eersten gouverneur, kapt. Hindmarsh, den 28sten Dec. van dat jaar werd afgekondigd. Sedert dien tijd is de kolonie met verwonderlijke snelheid vooruitgegaan. Vier jaren na de vestiging bedroeg de bevolking 14,600, in 1850 bereikte het aantal inwoners bij de 64,000 en gelijk men met genoegzame naauwkeurigheid kan verzekeren, is dat getal thans tot bijna 114,000 gestegen. In dezelfde tijdperken waren de inkomsten 30,000 £, 239,000 £ en 468,000 £. In 1838 bedroeg de waarde van den invoer £ 158,500 en in 1857 bijna £ 1,314,000; in dezelfde jaren was de invoer 6500 £ en 1,300,000 £. Deze getallen geven eenig denkbeeld van den vooruitgang der kolonie en om het belang der zaak zullen wij nog eenige statistieke bijzonderheden hier bijvoegen. In het laatste jaar werd er ter waarde van een half millioen wol en bijna voor hetzelfde bedrag koper uitgevoerd. Er zijn 58 kopermijnen en omstreeks 300 groote fabrieken van ver-

schillende soort, welke 70 graanmolens bevatten, waarvan 63 door stoom worden in beweging gebragt. Twee spoorweglijnen zijn thans in werking; de eerste $7^{1}/_{2}$ mijl lang, van Adelaide naar de haven, werd in 1856 geopend en heeft een jaarlijksch vervoer van nagenoeg 285,000 passagiers en 65,000 ton goederen; en de laatste van Adelaide naar Gawler, 25 mijlen lang, werd gedeeltelijk in Januarij 1857 geopend en in October ll. voltooid. Deze lijn telde in het afgeloopen jaar 78,000 reizigers en 27,000 ton goederen vervoer. Ook de electrische telegraaf is druk in werking. Adelaide staat met de Haven en Gawler in verbinding en reeds zijn 62 mijlen voltooid van de lijn welke Melbourne aan de kolonie moet aansluiten.

West-Australie is de minst belangrijke van al de Australische kolonien. De bevolking welke slechts 9000 Europeanen bedraagt, waarvan 1500 gedeporteerden en bijna 1600 inboorlingen, is over een onmetelijk gebied verspreid en houdt zich voornamelijk met schapenfokkerij bezig. De medewerking der gedeporteerden werd bepaaldelijk door de kolonisten ingeroepen en wegen en andere werken tot openbaar nut die men anders nimmer zou hebben ondernomen, worden op deze wijze met zeer goed gevolg tot stand gebragt. Een groot gedeelte van het land is zonder beheer en zelfs de kustlijn van den noordkant der kolonie is slechts nog zeer gebrekkig opgenomen. Een gebergte onder den naam van de Darling-keten bekend, strekt zich nagenoeg 100 mijlen langs de Westkust uit, en bereikt op sommige plaatsen eene hoogte van 3000 voet; drie andere ketens begrenzen de Zuidkust tusschen kaap Leeuwin en King George's straat, waaronder zich een piek van 5000 voet hoogte bevindt. De voornaamste rivieren, die echter geen van allen veel omvang hebben, zijn de Zwanen-rivier, de Avon, de Murry, de Harvey, de Canning en de Blackwood. De Zwanenrivier, die zich met de Canning vereenigt, loopt in eene breede golf uit, bekend onder den naam van Melville-water, waaraan Perth, de hoofdstad der kolonie ligt; eenige mijlen van daar heeft men Fremantle, de voornaamste verblijtplaats van gedeporteerden. Albany in het zuiden aan King George's straat, Auguste bij kaap Leeuwin, Bunburg en Rockingham zijn de meer belangrijke steden der kolonie, welke eerst in 1829 aan de Zwanen-rivier werd gesticht.

UITGEKOMEN BOEKWERKEN EN GESCHRIFTEN IN NEDERLAND IN 1857 EN IN EEN TIENJARIG TIJDPERK.

De meerdere zucht voor bibliographie hier te lande, gelijk elders, valt niet te miskennen. Van daar verschillende opzettelijk daartoe uitkomende tijdschriften, van daar de meerdere hulpbronnen, die op verschillend gebied ook bij ons worden gevonden. Als een tak daarvan verdient ook de statistiek der uitkomende boekwerken en schriften de aandacht: wij hebben er nu en dan jaarlijksche mededeelingen over gegeven en wijden daaraan thans, nu zich over een tienjarig tijdperk gemiddelden laten opmaken, meer bepaaldelijk den volgenden staat en vergelijkingen.

De uitgaven zijn in den staat naar de wetenschappelijke of kunstvakken ingedeeld en wel in de eerste plaats over 1857, waarnaast de gemiddelden over het tijdperk 1848—1857 gevolgd zijn. Er zijn in Nederland uitgekomen boekwerken of geschriften:

	In 1857.	Gemiddeld. 1848—57.
Wetenschappelijke godgeleerdheid en kerkelijke geschiedenis. . .	139	124
Practische godgeleerheid en preeken.	247	242
Regtsgeleerdheid en wetgeving. .	66	83
Staatkunde en staathuishoudkunde.	141	105
Genees-, heel- en verloskunde. .	37	57
Schei- en artsenijkunde. . . .	15	17
Wijsbegeerte.	13	10
Taal-, letterkunde en beoordeelingen.	78	75
Fraaije letteren en kunsten. . .	244	162
Opvoeding, onderwijs en schoolboeken.	157	144
Kinderwerkjes.	73	72
Geschiedenis, levensbeschrijving en oudheidkunde.	105	96
Aardrijkskunde, reisbeschrijving, statistiek, land- en volkenkunde.	88	90
Natuurkunde.	102	53
Wis- en rekenkunde.	28	25
Krijgskunde.	36	26
Handel, scheepvaart, fabriekwezen en nijverheid.	127	71
Bouw- en werktuigkunde. . . .	39	26
Huis- en landhuishoudkunde. . .	84	61
Gedichten.	91	81
Tooneelspelen.	30	14
Romans.	68	69
Teekenkunde, plaatwerk, brei- en borduurpatronen, muziek. . .	13	21
(Onder het tienjarig cijfer) niet begrepen de geschriften over de gebeurtenissen van den dag, die beliepen in 1848, 187 en in 1853 208.		
	2021	1724

Uit opgemelden staat blijkt, 1°. dat in 1857 in betrekking tot het cijfer van het tienjarige tijdperk, de uitgaven betreffende wetenschappelijke godgeleerdheid eenige vermindering hebben ondergaan, die nopens de practische godgeleerdheid nagenoeg op hetzelfde bedrag zijn gebleven; dat er in die over regtsgeleerdheid en wetgeving, staatkunde en staathuishoudkunde eene niet onaanzienlijke vermindering heeft plaats gegrepen, dat in die nopens geneeskunde en verwante wetenschappen eenige vermeerdering valt op te merken; eveneens in die, handelende over wijsbegeerte, taal, letterkunde en beoordeelingen, en dat vooral in de fraaije letteren en kunsten eene merkbare toeneming heeft plaats gehad (244 tegen 152); eenigen aanwas merkt men op in opvoeding en schoolboeken; het getal der kinderwerkjes bleef stationnair; er is eenige vermeerdering op het gebied van geschiedenis, levensbeschrijving en oudheidkunde; eene geringe vermindering op dat der aardrijkskunde, enz.; daartegen verdubbeling in de uitgaven betreffende de natuurkunde; eene hoogst aanzienlijke vermeerdering ook in die nopens handel, scheepvaart, fabriekwezen en nijverheid; eenige in huis- en landhuishoudkunde; zoomede in wis-, reken- en krijgskunde, bouw- en werktuigkunde. Men ziet hier door de cijfers bevestigd, de in het oog vallende strekking van de jongste jaren, tot meerdere beoefening van de natuurkunde, de volksvlijt, de werktuigkunst, enz. Terwijl de dichtwerken eenigzins zijn toegenomen, is dit nog in veel meerdere mate het geval met de tooneelspelen (30 tegen 14); daarentegen is het cijfer der romans nagenoeg op hetzelfde standpunt gebleven, en is dat der plaat- en muziekwerken merkelijk afgenomen.

2°. Blijkt uit opgemelden staat, dat godgeleerde geschriften en preeken betrekkelijk het aanzienlijkst gedeelte der gezamenlijke uitgaven uitmaken, hoewel bij het gemiddelde getal nog wel zoo veel als bij dat over 1857, toen het omstreeks een vijfde beliep. Daarna komen in aanmerking fraaije letteren en kunsten, die in 1857 een achtste, in het tienjarig tijdperk gemiddeld een tiende van het geheel getal aanwezen. Opvoeding en schoolboeken leverden in; 1857 ongeveer een dertiende, gemiddeld een twaalfde; aardrijks-, natuurkunde, statistiek, enz., in 1857, een elfde, gemiddeld een twaalfde; handel, nijverheid, bouw- en werktuigkunde, wis- en rekenkunde, huis- en landhuishoudkunde, nagenoeg een vijfde; geschiedenis, enz. een achttiende; gedichten, tooneelspelen en romans, in 1857 een elfde, in het tienjarig tijdperk, gemiddeld een tiende. Regtsgeleerdheid en wetgeving leveren geene aanzienlijke verhouding tot het algemeen bedrag, maar toch nog altijd meer dan genees- en heelkunde en verwante wetenschappen; het cijfer der uitgaven van wijsgeerigen aard is in betrekking tot het algemeen cijfer zeer klein; daarentegen zijn die over staatkunde en staathuishoudkunde niet onbeteekenend van getal, hebbende in 1857 een vijftiende van het gezamenlijk bedrag beloopen.

En 3°. Wat het *eindcijfer* betreft, men ziet dat de vermeerdering, welke zich in de jongste jaren had doen opmerken, ook in 1857 heeft aangehouden; het gezamenlijk getal der uitgaven beliep in 1854, 1822; in 1855, 1841, in 1856, 1859, en is in 1857 tot over de 2000 geklommen, tegen ruim 1700, het gemiddelde over het tienjarig tijdperk van 1848—1857, of in ronde getallen een meerder getal van 300 boven dat middengetal, of 15 pCt. meer. Niet ten onregte werd nog onlangs in buitenlandsche geschriften er op gewezen, dat, in verhouding tot de uitgestrekheid des lands en het cijfer der bevolking op 1°. Jan. 1857 ($3^{1}/_{2}$ millioen) het getal hier te lande uitkomende werken en geschriften aanzienlijk mogt worden geheeten.

A. H. B.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Van*
Augustus	12	Engelsche	Crouch Brothers.	G. Crouch.	Batavia.
„	13	Nederl. Ind.	Al Rachman.	Mohm. Seman.	„
„	14	Z. M.	Banda.	Luit.-ter-zee Hoek.	Lassem.
„	—	Nederlandsche	Anna Maria Wilhelmina.	J. Jansen.	Bombay.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Naar.*
Augustus	12	Nederl. Ind.	Krabbe.	Mardam.	Pasoeroean.
„	—	„ „	Bella.	Jono.	„
„	13	Bremer.	Johann Lange.	J. Lamke.	Nederl. via Batavia.
„	—	Nederl. Ind.	Moostarie.	Said Mohm. Alhabassij.	Banjer. „ Sumanap.
„	—	„ „	Fathul Joesoer.	Said Aloei bin Hoesin Alhabassij.	Biema.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Nederlandsche	Alcor.	F. J. van Oppen.	Onbepaald.	Fraser Eaton & Co.
Fransche	Marie Gabrielle.	Robert.	„	„ „ „ „
Nederlandsche	Johannes Henricus Ferdinand.	Lodewijks.	„	„ „ „ „
„	Sophia Kroonprinses der Nederlanden.	Klein.	Onbepaald.	Schimmelpenninck & Co.
„	Schoon Verbond.	Borcherts.	Nederland.	„ „ „
„	Stad Utrecht.	Jaski.	Nederland.	„ „ „
„	Elisabeth Antonia.	Jansen.	„	„ „ „
„	Colombine.	Malbran.	„	„ „ „
Engelsche	Thames.	M. Luckse.	Amsterdam.	McMillan Marten & Co.
Ned. Ind.	Sie Tjin Tik.	Tjia Oen Tap.	In reparatie.	„ „ „ „
Bremer.	Fuisko.	Dannemann.	Rotterdam.	Wm. Mathieu & Co.
Nederlandsche	Bantam.	B. G. van der Bolck.	Onbepaald.	Ruyl Cramer „ „

Vertrokken Passagiers.

Met de Nederl. Ind. schoener *Moostarie*, 1 inlandsch militair en 1 inlandsche vrouw.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Madura, Gedeh en Ardjoeno; de schepen Sea Bird, Schoon Verbond, Dominoon, Thames, Marie Gabrielle, de Stad Utrecht, Al Oosmanie, Elizabeth Anthonia Fuisco, Vriendschap, Hollandia; de stoomschepen Batavia, Banda en Menado; de barken Fathal Ma-ān, Saijan Maskour, Goansien, Johannes Hendrikus Ferdinand, Hoksing, Alcor, Joedul Barie, Colombine, Beatrix, Fannij Fisher en Crouch Brothers; de brikken Bantam, Salim en Al-Rachman; de schoeners Bientang Timor. Sarie Tengarong, Hiatlie en Anna Maria Wilhelmina; de kotter Krabbe.

PASOEROEAN.

AANGEKOMEN.

2 Augustus. De Ned. Ind. bark *Naim Balgijer*, gezagv. Said Abdola bin Salim Biljoen, van Soerabaya, den 24 Julij; de Ned. Ind. brik *Hawiel Haer*, gezagv. Sech Sehan bin Said Boeseer, van Cheribon, den 12 Junij.

3 Augustus. De Ned. Ind. schoener *Mifrejool Moelook*, gezagv. Brai, van Panaroekan, den 2 Augustus; passagier, De heer E. H. M. Rudolph.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

De kotters Noorsasie en Klara; de schoeners Sophia, Maria, Mansoer. Almashoor en Mifrejool Moelook; de bark Naim Balgijer, en de brik Hawiel.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya van den 12den tot en met den 14den Augustus 1858.

AANVOER.

Van Batavia per het stoomschip *Menado*, gezagv. Couteron, agenten B. Kopersmit & Co.

25 collis manufacturen, 10 kisten parapluien, 75 kisten man. sigaren, 28 kisten koperen spijkers, 150 vaatjes boter, 1 pakje monster, 11 collis koopmanschappen, 7 kisten regalen, diverse personen en eenige goederen, bestemd voor Moluccos.

Van Batavia per de Ned. Ind. brik *Al-Rachman*, gezagv. Mohamat Seman, agent Gezagvoerder.

200 vaatjes boter, 35 kisten rhijnwijn, J. F. van Leeuwen & Co; 80 kistjes siropen, Welter; 100 blikken zw. verf, W. Mathieu & Co; 1 kist man. sigaren, Anemaet & Co; 1 kist soija en 1 kist man. sigaren, Mr. Coster; 2 kisten geel metaal, Curtis & Co; 10 stuks Eur. banken, 42 stuks Eur. stoelen, 10 stellen kamfer houten koffers, 5 kisten Amer. klokken, 70 vaten Amer. meel, 10 kisten terpentijnolie, 5 kisten Amer. tabak, 1 kist boeken en 6 ijskisten, W. W. Cook & Co en McMillan Marten & Co; 10 kisten koopmanschappen, manufacturen en klenigheden, diverse Chinezen.

UITVOER.

Naar Nederland via Panaroekan per het Nederl. schip *Sophia Koningin der Nederlanden*, gezagv. L. Klein.

$1003^{82}/_{100}$ picols suiker, 125 picols rotting, N. H. M.

Naar Bima per de Ned. Ind. bark *Fathool Joesoor*, gezagv. Said Aloewie bin Hoesin Alhabassij.

5 kisten lijnwaden, Adam & Co; 3 kisten geweren, 1 pak geweren, 2 kisten ijzerwaren, Kruer von Oven & Oo; 3 kisten rood katoen, W. W. Cook & Co; 2 kisten gedr. katoen, Thomas; 2 kisten rood katoen, W. Mathieu & Co; 5 picols Jav. koperwerk, 26 kisten inh. lijnwaden en kleinigheden, diverse Arabieren.

Naar Banjermassing per de Ned. Ind. brik *Moestarie*, gezagv. Said Mohamat Alhabassij.

1 kist wijn, 1 kist champagne, 3 vaten bier, 2 manden seltzerwater, 1 kist aardewerk, 1 kist inh. provisien en kleinigheden, Louis.

Naar Nederland via Batavia per het Bremer schip *Johann Lange*, gezagv. J. Lamke.

$3671^{75}/_{100}$ picols suiker, $681^{58}/_{100}$ picols rotting, W. Mathieu & Co; $5336^{98}/_{100}$ picols suiker, Anemaet & Co; $4805^{14}/_{100}$ picols suiker, 1800 stuks koe- en buffelhuiden, Fraser Eaton & Co.

Marktprijzen.

SUIKER N°. 16 per picol *f* $15^{1}/_{2}$ à *f* 16.—
KOFFIJ per picol *f* 27 à *f* 28.—
RIJST (CARGA) per koijang *f* 105 à *f* 110.—
Id. (WITTE) „ „ *f* 125 à *f* 150.—
KOEHUIDEN per 100 st. *f* 150 à *f* 250.—
ARAK per legger. Nominaal.
OLIE (KLAPPER) *f* 17.—
OLIE (KATJANG).
KADJANG MATTEN.
ROTTING *f* 7 à *f* 8.—
WISSELKOERS 97%.

De inteekening in Nederland kan geschieden bij M. WIJT & Z. te *Rotterdam* en bij L. VAN BAKKENES Co te *Amsterdam*.

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO TE SOERABAYA.